

HALK SAĞLIĞI UZMANLARI DERNEĞİ (HASUDER) YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19) HABER POSTASI (19.04.2020)

Kesin Olgu*: Türkiye (82.329) Dünya (2.160.207) **Ölüm*:** Türkiye (1.890) Dünya (146.088)

DSÖ Risk Değerlendirmesi: Küresel seviye - Çok Yüksek

*18 Nisan 2020'de açıklanan verilerdir.

Günün HASUDER Önerisi

“İstenmeyen gebelik, isteyerek düşüklere yönelik hizmetlerin devamlılığı sağlanmalıdır.”

İstenmeyen gebelikler ve isteyerek düşüklere, kadın yaşamının bir gerçeği ve kadın sağlığının önemli bir sorunudur. Dünyada her yıl 213 milyon gebelik olmakta, bunun 56 milyonu düşükle sonuçlanmaktadır. Yaklaşık 25 milyon düşük güvenli olmayan koşullarda gerçekleşmektedir. Sağlık sistemi tüm olanakları ile salgınla mücadele ederken gerek sağlık personeli azlığı gerekse personelin kullanacağı kişisel koruyucu donanım malzemelerinde sıkıntı yaşanması nedeniyle son günlerde istenmeyen gebeliklerin modern etkili aile planlaması yöntemleriyle önlenmesi ve güvenli düşük (gebelik sonlandırma) hizmetlerinin verilememesi yönünde dünya örnekleri görülmektedir. İstenmeyen gebeliklerin sonlandırılması hizmetinin verilmediği durumlarda annelerin ölümüne yol açabilecek güvenli olmayan düşük uygulamalarının arttığı bilinmektedir. Bugünlerde dünyada pek çok ülkede gebelik sonlandırılmasında güvenle kullanılan tıbbi düşük yönteminin ülkemizde de kullanımı düşünülmelidir. Tıbbi düşükle ilgili ilacın bilimsel çalışmaları ülkemizde tamamlanmış, ancak kullanıma girmemiştir. Tıbbi düşük (mifepriston+misoprostol) uygulaması istenmeyen gebeliklerin yaratacağı olumsuz sağlık sonuçlarını önlemek için düşünülmelidir.

Dünyadan Haberler

DSÖ Durum Raporu-89 (WHO Situation Report-89)

- Son 24 saat içinde hiçbir yeni ülke/bölge COVID-19 vakası bildirmemiştir.
- DSÖ Avrupa Bölge Direktörü Dr.Hans Henri P. Kluge, COVID-19 salgını sırasında “yeni normal”e geçiş hakkında bir açıklama yaparak, halk sağlığı ilkeleri tarafından yönlendirilmesi gerektiğini vurguladı. [Kaynak](#) Halk sağlığı ve sosyal önlemleri düzenleme konusundaki yeni rehber [Burada](#)
- Mülteciler ve göçmenler, ev sahibi topluluklarıyla aynı COVID-19 nedenli sağlık riskleriyle karşı karşıyadır. DSÖ, mülteci ve göçmenlerin, COVID-19 salgınında halk sağlığı mücadelesine dahil edilmesi için yeni bir rehber yayımladı. [Burada](#)

- DSÖ ve Global Citizen, “Tek Dünya, Birlikte Evde” küresel özel etkinliği için dünyanın önde gelen müzisyenleri, komedyenleri ve yardımseverleri ile güçlerini birleştirmektedir. 18-19 Nisan 2020’de dünya çapında belli başlı sosyal medya ağları, internet yayınları ve büyük televizyon ağlarında canlı yayınlanacaktır. [Kaynak](#)
- DSÖ COVID-19 vakalarına ilişkin verileri yaşa ve cinsiyete göre sunmaktadır. Bu veriler 113 ülke, bölge ve yöreden alınan yaklaşık 750.000 DSÖ vaka raporlama formuna dayanmaktadır. [Burada](#) (‘Subject in Focus’ bölümünde)

ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)

- Amerika Birleşik Devletleri’nde COVID-19 pandemisine uyarlanmış temel göstergelerin haftalık özet ve yorumunu sunan 15. hafta (5-11 Nisan) raporu yayımlandı (17.04.2020).
 - Sonuçlar COVID-19’un ciddiyetini göstermekte ve salgının boyutunun artmakta olduğunu doğrulamaktadır.
 - 15. haftada test sayısı 680.213, kümülatif test sayısı 2.313.702’dir.
 - 15. haftada pozitif test sayısı 145.764 (% 21.4), kümülatif pozitif test sayısı 426.459’dur (% 18.4).
 - Kümülatif hastaneye yatış toplamı 100.000’de 20.0 olup en yüksek oranlar 65 yaş ve üstü grup (100.000’de 63.8) ve 50-64 yaş aralığındadır (100.000’de 32.8).
 - COVID-19, pnömoni veya influenzaya atfedilen ölümlerin yüzdesi, 14. haftada % 17.8’den 15. haftada% 18.8’e yükselmiştir. [Kaynak](#)
- CDC, COVID-19 ile mücadelede yerel ve bölgesel sağlık departmanlarına personel ve kaynak desteği sağlamak amacıyla ülke çapında “**COVID Müdahale Timi**” girişimini başlattı. COVID Müdahale Timi, sağlık departmanı ekiplerini güçlendirecek ve temel halk sağlığı işlevlerinden;
 - Temaslı izlemlerini yürütme,
 - Enfeksiyon önleme ve kontrol rehberliği sağlama,
 - Personel çağrı merkezleri,
 - COVID-19 eğitimi verilmesi konularında destek sağlayacak.
 - Tim üyeleri ayrıca hızlı tanı testleri ve diğer yeni test platformları ile temaslı takibi için yenilikçi mobil uygulamalar da dahil olmak üzere yeni teknolojilerin uygulanmasına ve değerlendirilmesine yardımcı olacak (17.04.2020). [Kaynak](#)

Avrupa Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (European Center for Disease Control and Prevention, ECDC)

- “**Bulaşıcı Hastalık Tehditleri Raporu (CDTR)**” yayımlandı (17.04.2020). [Burada](#)
- ECDC Bulaşıcı Hastalık Tehditleri Raporu (CDTR), epidemiyologlar ve sağlık profesyonelleri için aktif halk sağlığı tehditleri hakkında haftalık bir bültenidir. Bu sayı 12-18 Nisan 2020 dönemini kapsamaktadır ve COVID-19, Ebola virüsü hastalığı, mevsimsel grip ve dang ile ilgili güncellemeleri içermektedir.
- Küresel olarak, vaka sayısı son iki haftada iki katına çıktı (4 Nisan’da bildirilen 1.000.249 vakadan, 17 Nisan’da 2.114.269’a). AB/AEB ve İngiltere’de, aynı iki haftalık süre içinde 53.963 ölüm dahil 396.206 vaka bildirilmiştir (tüm AB/AEB ülkeleri birleşmiştir).
- Rapora göre 4 Nisan ve 17 Nisan arasındaki önemli gelişmeler:
 - 10 Nisan 2020:
 - İspanya: İspanya Başbakanı, sokağa çıkmama önlemlerinin kaldırılması için bir planın geliştirildiğini ve önümüzdeki hafta, 30 Mart’ta askıya alınan bazı işletmelerin faaliyetlerini yeniden başlatmasına izin verileceğini bildirdi.
 - Belarus, Rusya ve Türkiye: Belarus ve Rusya şimdiye kadar 24 saatlik bir sürede vakalardaki en büyük artışı bildirdiler. 16 Nisan’dan beri Belarus’ta 420 (toplam 1.486) ve Rusya’da 1.459 yeni vaka (toplam 10.131) rapor

edilmiştir. Türkiye birbirini takip eden iki günde, günde 4.000'den fazla yeni vaka bildirmiştir (toplamda 42282).

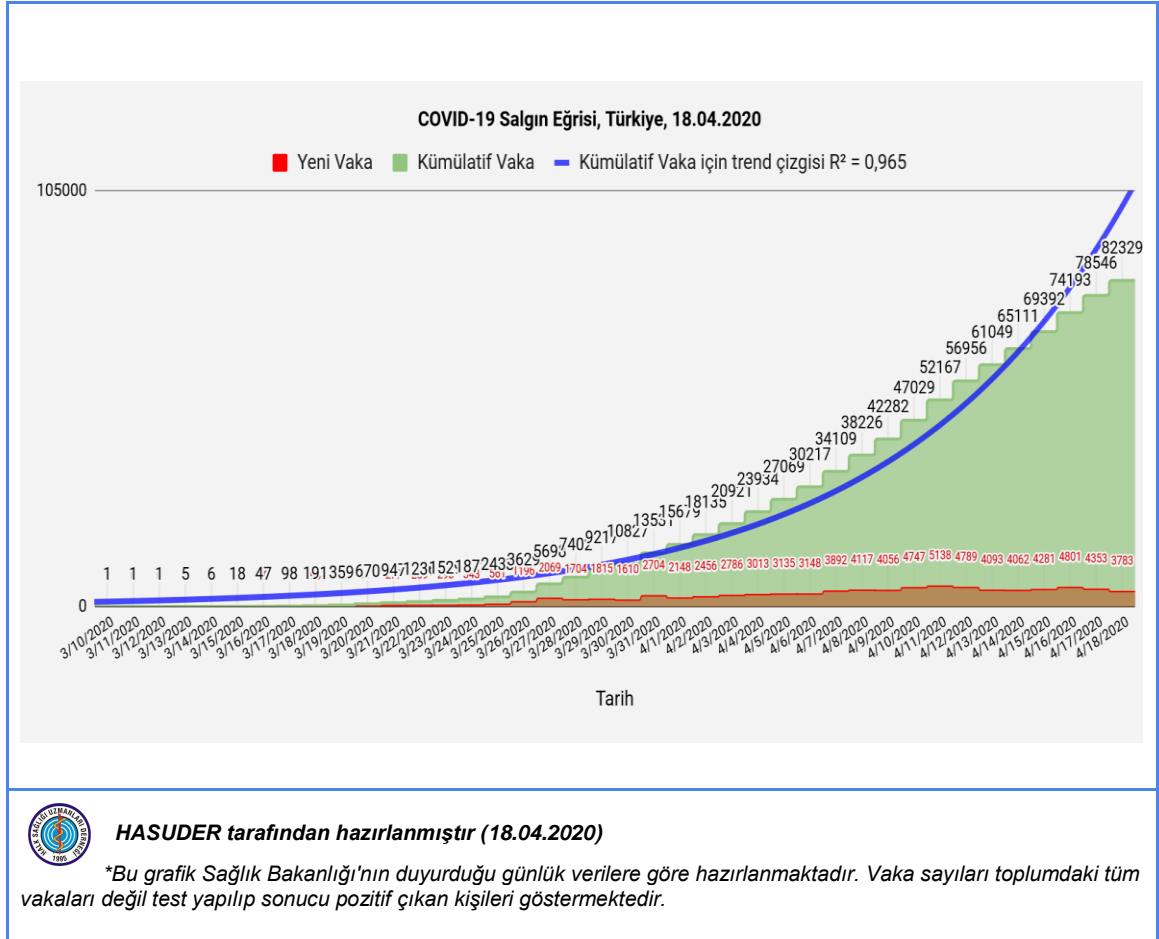
- 11 Nisan 2020:
 - İtalya: İtalya Başbakanı yeni bir kararnamenin kütüphanelerin, kırtasiye dükkanlarının ve kıyafetlerin yeniden açılmasına izin vereceğini söyledi.
 - Brezilya: Brezilya'daki ölümlerin sayısı bir hafta içinde neredeyse üç katına çıktı. 4 Nisan'da Brezilya makamları 359 ölüm bildirdi. 17 Nisan itibarıyla, 1.059 ölüm bildirildi.
- 14 Nisan 2020:
 - İspanya: Medya raporlarına göre, 13 Mart 2020 itibarıyla İspanya, çalışanların işlerini büyük ölçüde evden yapamayacakları bazı şantiyelerde, fabrikalarda ve ofislerde işe dönmelerine izin verdi.
 - Güney Kore: Medya raporlarına göre, Güney Kore sağlık yetkilileri daha önce enfekte olmuş 116 kişinin testlerinin *tekrar pozitif geldiğini* bildirdi.
 - CEPI: 9 Nisan'da, Salgın Hazırlık Yenilikleri Koalisyonu (CEPI), COVID-19 aşısı geliştirme ortamının analizini yayınladı. [Burada](#)
- 15 Nisan 2020:
 - İngiltere: Basında çıkan haberlere göre, İngiltere'de bakım kuruluşları, bakım evlerindeki ölümler kayıt altına alınmamaktadır, bu ülkede rapor edilen toplam ölüm sayısında tahmin eksikliğine yol açmaktadır.
 - Hindistan: Hükümete göre, kırsal kesimde bulunan endüstrilerin önümüzdeki hafta yeniden açılmasına izin verecek ve çiftlik faaliyetleri devam edebilecektir. Başbakan şunları söyledi: 'Halkın sıkıntısını hafifletmek için, Nisan 2020'den itibaren yürürlüğe girecek şekilde; seçilmiş ek faaliyetlere izin verilecek.'
- 16 Nisan 2020:
 - Finlandiya: Finlandiya Sağlık ve Refah Enstitüsü (THL), Helsinki ve Uusimaa Hastane Bölgesi'nde (1.400.000 kişilik bir nüfusa sahip bir bölge) bir SARS-CoV-2 antikor çalışması gerçekleştirdi. Numuneler birbirini izleyen üç hafta boyunca (23 Mart ± 12 Nisan 2020) klinik kimya laboratuvarlarından toplanmıştır. Örnekleme, 15 ila 90 yaşları arasında erkek ve kadınlardan, herhangi bir enfeksiyon dışındaki nedenlerle kan örneği veren toplam 442 örnekten oluşmaktaydı. Yalnızca 6 numunede pozitiflik vardı. İlk haftada 1 kişi, ikinci haftada 0 kişi, üçüncü haftada 5 kişi pozitifti.
 - Almanya: Federal Sağlık Bakanlığı, SARS-CoV-2 tarafından enfeksiyonların ortaya çıkmasını veya yayılmasını önlemek amacıyla yeni emirler yayınladı: (i) Almanya'ya gelen tüm uçakların mürettebatları SARS-CoV-2 hakkında resmi bilgi sağlamalıdır. (ii) Tüm yolcuların verileri (örn. İletişim bilgileri, oturma planları) 30 güne kadar saklanmalıdır, (iii) talep üzerine yerel sağlık otoritelerine iletişim bilgileri verilmelidir, (iv) mürettebat eğer gemide SARS-CoV-2 ile enfekte olduğundan şüphelenilen bir yolcu varsa varış havaalanına varışta yetkilileri bilgilendirmelidir.
 - Belçika: Yürürlükte olan azaltma önlemleri, Ulusal Güvenlik Konseyi'nin 15 Nisan 2020 tarihli kararının ardından 3 Mayıs 2020'ye kadar uzatılmıştır.
 - İtalya: 14 Nisan'dan 3 Mayıs 2020'ye kadar, taşımacılık sektöründe (hava, tren, karayolu) sadece önemli hizmetlere izin verilmektedir. Sınırlı sayıda havaalanının işletilmesine izin verilmektedir. Sadece iş, sağlık veya acil ihtiyaçlara yönelik seyahatlere izin verilir. Sardunya ve Sicilya'ya gidip gelmek için daha katı önlemler alınmaktadır.
 - Amerika Birleşik Devletleri: CDC, 14 Nisan 2020 itibarıyla ABD için vaka sayılarının ve ölüm sayılarının *hem doğrulanmış hem de olası vakaları ve ölümleri içerdğini* belirtmektedir.
- 17 Nisan 2020:
 - Çin: 17 Nisan'da, ek olarak 1300 ölüm daha bildirdi.
 - Uluslararası Öne Sahip Halk Sağlığı Acil Durumu (PHEIC):
 - 30 Ocak 2020'de DSÖ, COVID-19'un patlak vermesinin bir PHEIC oluşturduğunu açıkladı.

Türkiye'den Haberler

Tarih	Test Sayısı	Pozitiflik (%)	Yeni Vaka	Kümülatif Vaka	Ölüm	Kümülatif Ölüm	Vaka-Fatalite Oranı (%)
18/04/2020	40.520	9,34	3.783	82.329	121	1.890	2,30

Pozitiflik % = Günlük Yeni Vaka Sayısı / Günlük Test Sayısı x 100

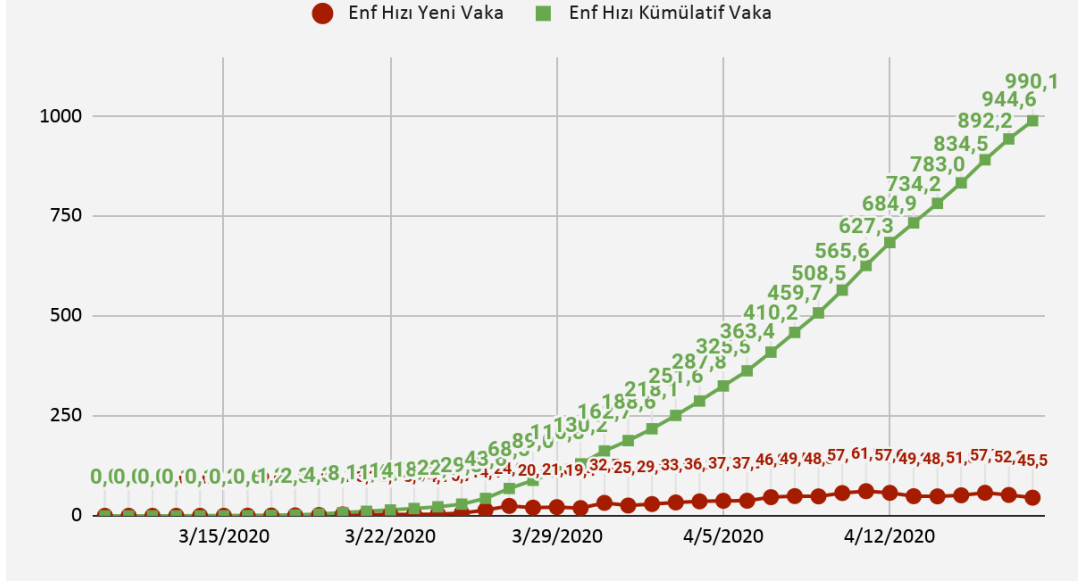
Vaka-Fatalite Oranı % = Kümülatif Ölüm Sayısı / Kümülatif Vaka Sayısı x 100 [Kaynak](#)

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (18.04.2020)

*Bu grafik Sağlık Bakanlığı'nın duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir.

COVID-19 Salgını Enfeksiyon Hızı (1.000.000 Nüfusta), Türkiye, 18.04.2020

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (18.04.2020)

Yeni Vaka Enfeksiyon Hızı = Günlük Yeni Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000

Kümülatif Vaka Enfeksiyon Hızı = Kümülatif Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000

*Bu grafik Sağlık Bakanlığı'nın duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapılıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir. Ayrıca hesaplanan hızlarda kullanılan payda TÜİK 2020 ADNKS toplam Türkiye nüfusedir. Hastalığı geçirip immünite oluşturan gruptaki kişi sayısı görece çok az olduğu için paydadan çıkarılmamış; ihmal edilmiştir. Deđerlendirmelerin bu kısıtlılıklar dikkate alınarak yapılması önerilmektedir.

T.C. Sağlık Bakanlığı

- Sn. Bakan, Sancaktepe ve Atatürk Havalimanı yerleşkesinde yapımı devam eden pandemi hastaneleri ile Başakşehir İkitelli Şehir Hastanesi'nde incelemelerde bulundu (18.04.2020). [Kaynak](#)
- Bakanlığın Twitter hesabında “Hayat Eve Sığar” mobil uygulaması tanıtılarak uygulama ile;
 - Harita üzerinde COVID-19 açısından riskli bölgelerin görülebileceği,
 - Harita üzerinde hastane, eczane, market zincirleri, metro ve duraklar gibi temel ihtiyaç noktalarına ulaşılabileceği,
 - Türkiye'nin günlük COVID-19 tablosunun takip edilebileceđi,
 - İstenilen sıklıkta en güncel COVID-19 testi doldurularak sağık durumu hakkında bilgi alınabileceği,
 - Aile üyelerinin listeye eklenerek durumları hakkında bilgi sahibi olunup riskli bir durumla karşılaşmadan önce önlem alınabileceği belirtildi (18.04.2020). [Kaynak](#)
 - Android; <https://t.co/IC76Jekq9n>
 - App Store; <https://t.co/1L5Lm8ostU>

T.C. İçişleri Bakanlığı

- Bakanlık, 30 il ile Zonguldak'a kara, hava ve deniz yolu ile (toplu ulaşım aracı, özel araç vb) yapılacak tüm giriş/çıkışları kısıtlamasının daha önceki genelgelerle belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde 18 Nisan Cumartesi günü saat 24:00'den sonra da geçerli olacak şekilde 15 gün uzatıldığını duyurdu (18.04.2020). [Kaynak](#)

- Haftasonu sokağa çıkma kısıtlaması bulunan 31 il başta olmak üzere ülke genelinde eş zamanlı olarak 15:00-24:00 saatleri arasında **Türkiye Güven Huzur (2020-3)** uygulaması ile ilgili genelgede belirtilen kurallar doğrultusunda ikaz ve denetimler gerçekleştirildi (18.04.2020). [Kaynak](#)

T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

- İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tarafından;
 - **“Güvenlik Görevlilerinin Çalışmalarında Yeni Tip Koronavirüsle Etkin Mücadele Kapsamında Dikkat Edilecek Hususların Yer Aldığı Doküman ve Kontrol Listesi”** yayımlandı (18.04.2020). [Kaynak](#)

Yükseköğretim Kurulu (YÖK)

- YÖK Başkanı Saraç, Twitter hesabında tıp fakültesi dekanlarıyla COVID-19 sürecini görüştüğünü belirtti (18.04.2020). [Kaynak](#)

Türk Tabipleri Birliği (TTB)

- TTB, Zonguldak ilinde hastalanarak COVID-19 tedavisi gören sağlık çalışanları hakkında suçlu gibi ithamda bulunan Zonguldak valisine yönelik paylaştıkları açıklamada;
 - Sağlık çalışanları en önde salgınla mücadele ederken onları koruma sorumluluğu olanların bunu bir yük olarak göremeyeceğini,
 - Zonguldak Valisini salgın mücadelesinde kabahatli aramayı bırakıp sağlık çalışanlarından özür dilemeye, Sağlık Bakanı ve Cumhurbaşkanı da üzerlerine düşeni yapmaya davet ettiklerini belirtti (18.04.2020) [Kaynak](#).

Ankara Tabip Odası (ATO)

- Ankara Tabip Odası 07 Nisan 2020-16 Nisan 2020 tarihleri arasında yapılan **“Özel Sağlık Kuruluşunda Çalışanlar için COVID-19 Anketi”** analiz sonuçlarını yayımladı (18.04.2020). Ankete birinci, ikinci ve üçüncü basamak özel sağlık sektöründe çalışan 499 sağlık çalışanı katıldı. Katılımcıların;
 - %68'i çalıştıkları kurumda İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu (İSG) ve ilgili yönetmeliklerdeki tedbirlerin uygulandığını,
 - %47'si COVID-19 hasta muayenesi için ayrılmış bir polikliniğin olduğunu,
 - %66'sı çalıştıkları sağlık kurumunda olası COVID-19 hastalarını tespit ve uygun yönlendirme yapılabilmesi amacıyla ön triaj için ayrılmış bir alan olduğunu,
 - %39 pandemi sırasında ve sonrasında COVID-19 bulaşı ile ilgili sağlık çalışanlarına özel bir sürveyans ve bildirim sistemi kurulduğunu,
 - %55'i çalıştıkları kurumda çalışanlara test yapıldığını,
 - %32'si çalıştıkları kurumda COVID-19 tanısı alan hekim veya sağlık çalışanı olduğunu,
 - %48'i pandemi ile mücadelede kişisel koruyucu ekipman ve donanımın yeterli sayıda temin edildiğini,
 - %42'si hizmet içi eğitim aldığını belirtti. [Kaynak](#)
- **“Ankara Tabip Odası Pandemi Süreci İkinci Raporu”** yayımlandı (18.04.2020). [Kaynak](#)

Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA)

- COVID-19 Pandemi sürecinde ulusal ve uluslararası gelişmeleri değerlendiren başta tıp olmak üzere iktisattan ekonomiye, turizme kadar pek çok alanda gerçekleştirilen çalışmaları açıklayan bir rapor yayımlandı (18.04.2020). [Burada](#)

HASUDER'den Haberler

- “DSÖ Avrupa Bölgesi COVID-19 Salgını Sırasında Rutin Bağışıklama Hizmetleri Rehberi” Arş.Gör.Dr.Didem Han Yekdeş, Uzm.Dr.Ceren Arkant, Prof.Dr.Muzaffer Eskiocak tarafından dilimize çevrilmiş ve web sitemize eklenmiştir. [Okumak için](#)

Okuma Önerisi

COVID-19 enfeksiyonunun inkübasyon döneminde ameliyat edilen hastaların klinik özellikleri ve sonuçları

COVID-19 enfeksiyonunun inkübasyon döneminde elektif cerrahi yapılan 34 asemptomatik hastanın incelendiği retrospektif kohort çalışmasında; ortanca yaş 55 (çeyrekler arası aralık 43-63), 20 hasta (%58.8) kadınmış. Tüm hastalarda ameliyattan çok kısa bir süre sonra toraks tomografik taramalarda anormal bulgular ile COVID-19 pnömonisi gelişmiş. Yaygın semptomlar ateş (31, [%91.2]), yorgunluk (25 [%73.5]) ve kuru öksürükmüş (18 [%52.9]). 15 hastanın (%44) COVID-19 nedeniyle yoğun bakıma ihtiyaç duyduğu ve 7 hastanın (%21) yoğun bakıma yatış sonrası öldüğü belirtilmiş (Mortalite oranı: %20.5). Yoğun bakıma ihtiyaç duymayan hastalarla karşılaştırıldığında yoğun bakım hastaları daha yaşlıymış, altta yatan komorbiditelere sahip olma olasılıkları daha yüksekmiş, daha zor ameliyatlar geçirmişler ve daha ciddi laboratuvar anormallikleri (örn. hiperlökositoz, lenfopeni) varmış. Ölen hastalarda en sık görülen komplikasyonların ARDS, şok, aritmi ve akut kardiyak hasar olduğu belirtilmiş. Yazarlar cerrahinin hastalık sürecini kötüleştirebileceğini veya alevlendirebileceği notunu düşmüşler.

Lei S. et al. Clinical characteristics and outcomes of patients undergoing surgeries during the incubation period of COVID-19 infection. EClinicalMedicine 2020 Nisan.

<https://doi.org/10.1016/j.eclinm.2020.100331>

**Bu metin HASUDER adına Prof. Dr. Nazım Ercüment Beyhun, Doç. Dr. Lütfi Saltuk Demir, Dr. Öğretim Üyesi Melike Yavuz, Uzm. Dr. Duygu Kavuncuoğlu, Uzm. Dr. Musa Şahin, Arş. Gör. Dr. Tülin Çoban, Arş. Gör. Dr. Tuğçe Dartılmak, Arş. Gör. Dr. İrem Dilaver ve Arş. Gör. Dr. Aslı Ata Teneler tarafından hazırlanmıştır.*